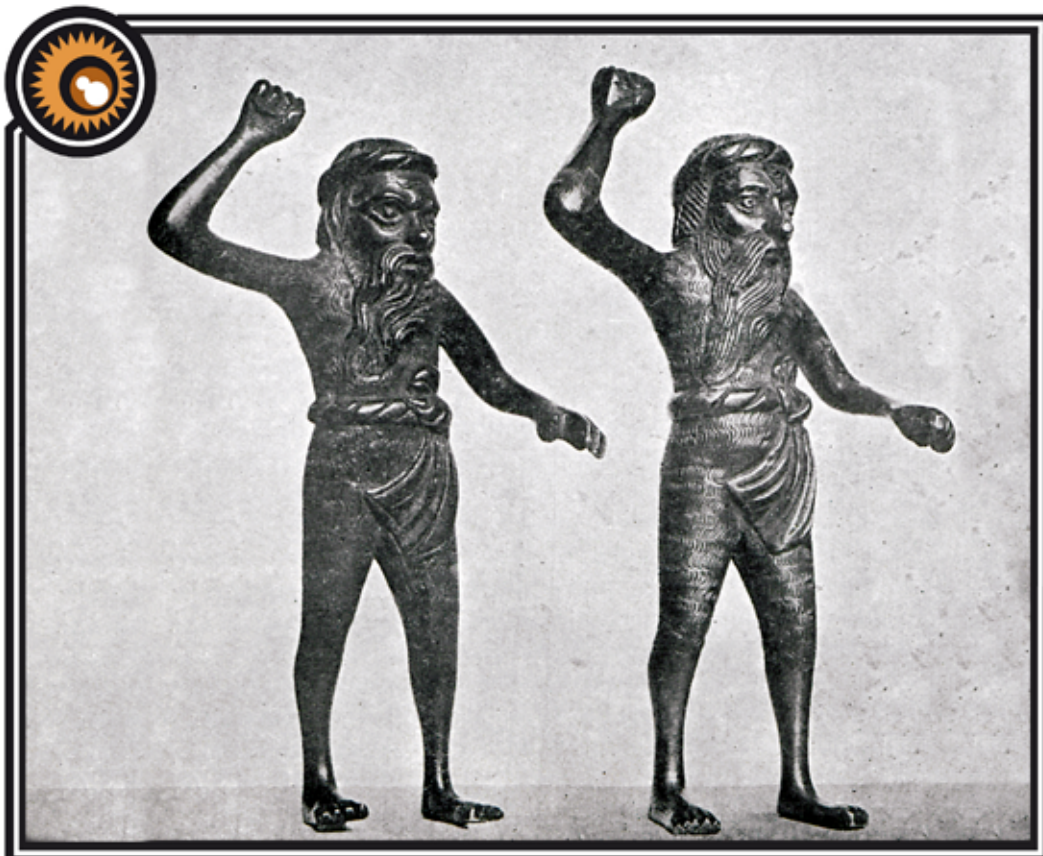

Het beeldje van Kasterlee Taxandriamuseum

In het jaar 1841 duikt in Kasterlee een bronzen beeldje op. Het stelt een primitief uitzierende man voor met een lange baard. De man is schaars gekleed in een lendendoek en draagt een hoofdband. Zijn rechterhand is boven het hoofd geheven en bevatte oorspronkelijk een speer of ander wapen. Ook met zijn linkerhand lijkt de man iets vast te houden. Wanneer de 'ontdekker', antiquair Jean Van Hal uit Turnhout, het beeldje op de kop tikt, is het erg geoxideerd en kleeft er zand aan.

De vondst wordt onder de aandacht gebracht van de wetenschappelijke wereld door kanunnik De Ram, rector van de universiteit van Leuven. Volgens hem stelt het beeldje de Gallische god Hercules Ogmios voor, die bescherming bood voor de handel via scheepvaart, zoals een vergelijkbaar beeldje dat in 1939 in Calais was ontdekt. Vanaf dat moment start een polemiek onder oudheidkundigen en historici. Tot in Frankrijk, Nederland en Duitsland buigen wetenschappers zich over het beeldje. Over de afbeelding, de ouderdom en de authenticiteit lopen de meningen sterk uiteen. Gaat het hier om een vervalsing? Is het niet eerder de voorstelling van een oorlogsgod, een stamhoofd, een primitieve krijger, zelfs een druide of priester? En is het beeldje niet van laatmiddeleeuwse oorsprong? De 'statuette de Casterlé' wordt zo een internationaal begrip en de bekendste oudheidkundige vondst in de Kempen van de 19de eeuw!

In 1904 publiceert Ferdinand Donnet de historie van het beeldje in de eerste jaargang van het tijdschrift Taxandria. Hij brengt hierin aan het licht dat archeoloog Prosper Cuypers in 1845 samen met rechter Louis Boone en Walterus Van Genechten -voorzitter van de rechtbank- op bezoek gingen bij de kerkbewaarder van Kasterlee, wiens zoon het beeldje aan Van Hal had verkocht.

Het beeldje bleek al 25 jaar in handen van de familie, die het had gekocht op een openbare verkoop van oud schroot. Het had altijd als speelgoed gediend en later als regulator van een weegschaal. De statuette was op aangeven van kunstschilder Witdoeck ondergedompeld in sterk water en begraven om het ouder te doen lijken. Rector de Ram houdt echter vol dat het beeldje authentiek is en stelt dat het hier om een ander beeldje gaat, dat reeds eerder in Kasterlee was gevonden. Volgens hem zou het zelfs kunnen dat er drie tot vier dergelijke beeldjes in omloop zijn.

Na de dood van Van Hal gaat het beeldje over in de handen van zijn schoonbroer uit Antwerpen. Wanneer de heren van Taxandria in 1904 navraag doen, komen twee vergelijkbare beeldjes tevoorschijn! Het tweede beeldje blijkt echter van geel koper en verschilt in vele details van het bronzen exemplaar, zodat het niet over een afgietsel gaat. Waar dit exemplaar vandaan komt is tot op heden nog een raadsel. Het is dit tweede beeldje dat in de collectie van Taxandria terecht kwam. Vermoedelijk wegens de onduidelijke datering (ijzertijd, laatmiddeleeuws?) verdween het in een vergeethoek van het depot. Tot het enkele weken geleden terug opdook tijdens de inventarisatie van de collectie.

En zo is de mysterieuze statuette terug van weggeweest! Dit raadselachtige beeldje is een merkwaardig deel van het Kastelse oudheidkundig patrimonium en bovendien een benijdenswaardig curiosum!

Tekst: Jan Coymans & Stephan Delaruelle

Foto: uit *Taxandria*, 1904, p. 230 bis

Turnhoutse Route voor Archief en Musea

Gegevens :

Materiaal: brons - marmer
Datering: 1301-1550
Afmetingen:
Zonder sokkel: h: 23 cm - b: 13 cm - d: 5,5 cm
Met sokkel: h: 27,5 cm - b: 13 cm - d: 12,8 cm

Inventaris :

Objectnummer: T07469
Taxandriamuseum - TRAM 41
Begijnenstraat 26, 2300 Turnhout

Bronnen:

- F. Donnet, La statuette de Casterlé, in: *Taxandria, Gedenkschriften van den Geschied- en Oudheidkundigen Kring der Kempen*, 1903-1904, eerste jaargang - p. 213-233
- Jan Coymans, Casterlix de Gallier. Een mythe uit Kasterlee, in: *Groot-Kastelse volkskalender 2013*

Het object van de maand is een initiatief van TRAM 41. De objectfiche van dit of van een ander object kan steeds geraadpleegd worden op onze website (www.tram41.be, klikken naar Object van de Maand)

Contact: TRAM 41 - Stadhuis, Grote Markt 1, B - 2300 Turnhout

Tel: + 32 14 44 33 98 • tram41@turnhout.be • www.tram41.be

v.u.: Eric Vos, Boomstraat 6, B-2300 Turnhout, +32 14 44 33 11

